

Władysław B. Skrzydlewski. *Planowanie rodziny – wyzwanie moralne*. Kraków: Wydawnictwo „M” 1998 ss. 208.

Człowiek na drogach spełniania swego życia i powołania osobowego oraz społecznego staje jako osoba, ale zawsze ukierunkowana relacyjnie, przede wszystkim ku innym osobom, Bogu oraz całemu światu stworzonemu. Jest to jedna z czterech podstawowych relacji, jakże żywo doświadczanych i stanowiących szczególny wyraz osobowych, tj. świadomych i wolnych odniesień. W tej dziedzinie staje także niepowtarzalny fenomen życia małżeńskiego i rodzinnego. Ten bardziej sformalizowany i ugruntowany prawem świeckim czy kościelnym wyraz wzajemnych więzi oraz jedności międzyosobowych staje jakby wobec jeszcze dalszego fenomenu ludzkiego, tj. życia rodzinnego.

Problematyka życia małżeńskiego i rodzinnego, szczególnie szeroko dziś omawiana i dyskutowana, pozostaje zawsze wyjątkowym wyzwaniem tak teoretycznym, jak i praktycznym dla wszystkich współczesnych społeczności świeckich oraz religijnych. Jest ona bowiem praktycznie – mimo wielorakiej krytyki – najbardziej podstawową i istotną dla nich obu. Ostatecznie rodzina to droga życia społecznego dla większości ludzi, a więc jest to podstawowa komórka wielorakich wymiarów społecznych (państwo, naród, Kościół, związek religijny), a także realizacji osobowych powołań, które kształtują dalsze powołania kolejnych pokoleń.

Całość zbioru prezentowanej książki poprzedza interesujące wprowadzenie (s. 5-7). Sam Autor pisze: „Celem tej książki jest wyjaśnienie, na czym polega właściwe z moralnego punktu widzenia planowanie rodziny. Istnieją bowiem na ten temat duże różnice zdań” (s. 5). To między innymi efekt współczesnych propozycji i analiz w tej dziedzinie. I wreszcie wyraża on oczekiwania i nadzieje wobec swego dzieła: „Książka spełni swoje zadanie, jeżeli ułatwi Czytelnikom zrozumienie, a małżonkom także realizację moralnie właściwego planowania rodziny” (s. 7).

Następnie zamieszczono dziesięć tekstów. Dla choćby schematycznego obrazu ich zawartości treściowej warto podać tytuły tych materiałów, które stanowią kolejne rozdziały omawianej publikacji: 1. Problematyka planowania rodziny (s. 9-20); 2. Poczucie niewinności i aborcja (s. 21-27); 3. Walka z aborcją (s. 29-39); 4. Geneza encykliki *Humanae vitae* w aspekcie filozoficzno-teologicznym (s. 41-62); 5. Moralne i społeczne wymiary nauki Kościoła o regulacji poczęć (s. 63-107); 6. Zasady przekazywania życia ludzkiego a sztuczne zapłodnienie (s. 109-111); 7. Kontrowersje i konfrontacje w katolickiej teologii moralnej (s. 113-124); 8. Trudności i osiągnięcia w dziedzinie nauki Kościoła o pożyciu małżeńskim (s. 125-146); 9. Naturalne planowanie rodziny a postawa antykoncepcyjna (s. 147-156); 10. Odpowiedzialne rodzicielstwo (s. 157-183). Wydaje się, iż dane, mimo

że choć są schematyczne, ale z pewnością stanowią wystarczające i interesujące hasła odzwierciedlające zawartość treściową całej książki.

Całość opracowania zamyka syntetyczne zakończenie (s. 185-186) oraz ciekawy dodatek: Wypowiedzi Jana Pawła II dotyczące planowania rodziny z roku 1994 (s. 187-203), a także rozbudowany spis treści (s. 205-208).

Większość zamieszczonych tu tekstów była wcześniej publikowana w opracowaniach zbiorowych lub periodykach naukowych (np. „Częstochowskie Studia Teologiczne”, „Analecta Cracoviensia”). To zazwyczaj także referaty wygłoszone podczas zjazdów czy sympozjów międzynarodowych, i to często przedstawione w językach obcych (zwłaszcza j. niemiecki czy angielski). W publikowanej tutaj wersji zostały one pozbawione zasadniczego warsztatu źródłowego i bibliograficznego. Jest to oczywiście kwestia pewnego wyboru Autora czy Wydawców, który naturalnie może budzić różne opinie, zwłaszcza wobec wielorakich oczekiwań poszczególnych czytelników omawianej publikacji. Warto pamiętać, że Autor zawsze był znany i powszechnie ceniony z bardzo dobrej dokumentacji wypowiedzianych w swych tekstach opinii, stąd – jak się wydaje – proponowane teksty zostały tu pozbawione ważnego elementu, który stanowił w pewnym sensie ich integralną całość. Nie usprawiedliwia tego braku ewentualne wyraźne duszpasterskie przeznaczenie dzieła.

Autor prezentowanej książki jest dominikaninem, doktorem prawa i filozofii. Przez wiele lat wykładał katolicką naukę społeczną i teologię moralną na Wydziale Teologicznym w Papieskiej Akademii Teologicznej oraz w Studium Generalnym (Wyższe Seminarium Duchowne) Dominikanów w Krakowie. Jedną z najbardziej znanych jego książek jest opracowanie pt. *Chrześcijańska wizja miłości, małżeństwa i rodziny*, oparte na znanych i cieszących się dużym uznaniem konferencjach wygłoszonych w sekcji polskiej Radia Watykańskiego, a mające już kilka wydań. Te materiały mają swoją niezależną historię w duszpasterstwie polskim.

Dobrze się stało, iż praca o. W. B. Skrzydlewskiego ukazuje się w 30-lecie ogłoszenia encykliki Pawła VI *Humanae vitae*. Autor bowiem przyczynił się wieloma swymi publikacjami i wykładami do jej popularyzacji i percepcji, zwłaszcza wobec niezwykle oporu, na jaki napotkała, także w kręgach kościelnych. Prezentowana książka zawiera niektóre teksty z tamtego czasu, które w niczym nie straciły ze swej aktualności oraz znaczenia teologicznego. Może czasem mniej interesujące – w sensie praktycznym i duszpasterskim – są pewne dane szczegółowe historyczne, choć z innej strony mają one także unikalną wartość rejestracji fenomenów danego czasu i miejsca (np. s. 42-62). Ważne jest jednak, iż Autor w swych badaniach i studiach koncentruje się zasadniczo na aspektach teologicznych i antropologicznych zagadnienia planowania rodziny, choć nie są mu oczywiście obce kwestie nauk empirycznych, etyki czy medycyny. To pozwala bardziej wyraźnie widzieć całe zagadnienie w kategoriach wyzwania moralnego.

Wydaje się czymś wręcz oczywistym, że książka spełni swoje zadanie – wskazane i oczekiwane we wstępie – zwłaszcza gdy ułatwi jej Czytelnikom zrozumienie, a małżonkom także praktyczną realizację moralnie właściwego planowania

życia małżeńskiego i rodzinnego. Stała się zresztą ona już stosunkowo popularna w wielu środowiskach zainteresowanych tym zagadnieniem (np. Duszpasterstwo Rodzin w Warszawie czy Krakowie). Jej lektura wskazuje jednoznacznie, iż praca ta właśnie jest szczególnie predestynowana do tej praktycznej funkcji duszpasterskiej, problematyka planowania rodziny pozostaje bowiem ciągle aktualnym zobowiązaniem Kościoła w jego posłudze duszpasterskiej i teologicznomoralnej.

Opracowanie o. W. B. Skrzydlewskiego zawiera duże bogactwo propozycji i treści koncentrujących się wokół zagadnień planowania rodziny. Autor jednak potrafi widzieć te problemy o wiele szerzej, co sugeruje w znacznym stopniu drugi człon tytułu książki. Dobrze się właśnie stało, iż tak widziana jest najgłębsza istota zagadnień planowania rodziny. Jest to ważna sugestia, wskazana już w tytule książki.

Ks. Andrzej F. Dziuba